

nyètaa

bòli kèrènkèrènnen

nyètaa sòngò

mali kònò

- n'i y'a san butigi la, walima balikukalan baarada mògòw fè, gafe kelen : mali wari dòròmè 30 (150 FM)
- n'a cira i ma posite la, gafe kelen : mali wari dòròmè 35 (175 FM)
- n'i y'a san kelen bakuruba san, a bè ci i ma posite la : mali wari dòròmè 130 (650 FM)

jamana minw ni mali bè nyògòn kèrè fè

- gafe kelen : mali wari dòròmè 60, walima sefa wari dòròmè 30 (300 FM, walima 150 FCFA)
- san kelen bakuruba : mali wari dòròmè 200, walima sefa dòròmè 100 (1000 FM, walima 500 FCFA)

afiriki jamana wèrèw ani èròpi

- gafe kelen : mali wari dòròmè 80 (400 FM, wali 200 FCFA, wali 4 FF, wali US\$ 1)
- san kelen bakuruba : mali wari dòròmè 280 (1400 FM, wali 700 FCFA, wali 14 FF, wali US\$ 3)

jamana tòw

- gafe kelen : mali wari dòròmè 160 (800 FM, walima US\$ 2)
- san kelen bakuruba : mali wari dòròmè 500 (2500 FM, walima US\$ 6)

nyètaa labò jèkulu

labòbaga jèkulu

adama berete, faso balikukalan nyémögòsó kuntigiba
adama wani, kanko nyinini bolofara nyémögò
berehima dunbuya, balikukalan bolofara nyémögò
sira jòpu, musow ladaamuli bolofara nyémögò
mamadu keyita, gafe dilan yòrò nyémögò

sèbènlabèn jèkulu

nyémögòba	berehima dunbuya
nyémögò dankanw	kalilu tera
	musa ture
	cèeni bala
	solomani mènta

dilanbagaw

alu umaru kantè
cèeni bala
mahamani sise
mamu dantè
dawuda fònba

natalye dilanbagaw ni ja talaw

adama mariko
amadu sanògò
sumana kuwata
ibarahima garaba sise
marisèlèn jara

jènsènbaga

hama mayiga

gafe kònò baabuw

Dantigèli :

- 1 San kafo kònòtònàna (Sètanburu) tile e donba ye.

A. BERETE.

Kankò, dònko :

- 2 Kalan, foyi tè kalan bò.
- 4 Mali kànw siginiw

B. DUNBUYA.

A. U. KANTE.

Kuma man di, Kumabaliya man di :

- 6 M. KANUTE ni F. Jigifa D.
ka piyw ani poyi wèrèw.
- 9 Kalanden jòlenw, kuma b'aw bolo.

Ko k'a fò a' ye :

- 12 Nyininkalì kèrèn kèrènnèn saba.
- 14 Musow ka bolofara jò yòrò
balikukalan Kuntigisò kònò.
- 15 Farafinna balikukalan
Tònba(CREAA).

D. TARAWELE.

S.JIRE.

A. WANI.

Sèbè tè tulon sa :

SAN KALO KONOTONAN (SETANBURU)

TILE 8 YE DONBA YE.

Adama BERETE : Balikukalan Kuntigiba.

San o san, sètanburukalo tile 8 ye selidonba ye dinyè kònò konyèw la. A san tan ni naani ye nyinan ye, dinyè jèkulu min ka baara nyèsinnen bè dòn-niya ni kalan konyèw yiriwali ma, n'a bè wele ko «Inesiko», o ye lajèba dò la-sigi kalanbaliya kèleli kan Teheran, Iran jamana galodugu la, sètanburukalo tile 8 fo a tile 13 ; jamana 80 ni kò kalansira ministriw tun bè lajè in na ; u y'a jira ko jamana ka nyètaa ju bè sòrò kalan de la, k'o tuma, kalan konyèw ka kan ka lasabati, walasa jamana ka nyètaa doni fanba bè mògò minw kun, n'o ye balikubaarakèlaw ye, olu ka se ka dònniya ni faamuyaliko nyuman sòrò sènè ni baganlamò ni yérélardon kan. «Inèsiko» jèkulu ye jamana damadòw sugandi, k'olu dèmè ni nafolo ye ka balikukalan kè. Mali tun b'o jamana la. Balikukalan daminèna nin cogo la an fè yan, a san tan ni kelen ye nyinan ye. Fèrè caman tigèra walasa ka kalan in séméntiya. Kalansow jòra bugufyèdau la, gafeuw dilanna bamanankan na. Kalan de bè sòrò yiriwa, tinyè témènèn t'o kan, bawo mògò caman bè an ka duguw kònò bi, u bè se ka bamanankan sèbèn k'a kalan, u ye dabakala bila ka misidaba walima sénèkémansin san, u yèrè b'u ka foro nògò don, k'u ka sannifeere konyèw jate minè k'u nyènabò. An bè bi min na, balikukalan donna Mali mara bée kònò, a baarada sigira yen bée la. Balikukalan daminèna faso kan wèrèw la, i n'a fò marakakan ni fulakan ni kòròbòròkan. Mali baarada minw nyèsinnen bè sumansènè ni baganlamò ma n'u bè wele «Operashòn», olu bée lajèlen y'u bolo don balikukalan kòrò, k'a kè u kundoni ye. Bèe b'a dòn bi ko Mali bée dan dinyè jamana la, minw ye tògò ni bonya sòrò kosèbè malo ni nyò ni tiga ni kòori ni sirasènè la ; baganlamò ni jègèmòn baaraw jiudira. O tògò n'o bonya bée sirilen don baliku-kalan na, k'a d'a kan «Operashòn» baarakèlaw ni sénèkélaw bée da jèra a m'a k'a fò ko balikukalan ye dinyè kura jira u la, k'u ka sòrò yiriwa, ka fèrè don u kònò, u ka se k'u ka dugu kunkow bée nyènabò jè ka fò ni fò ka bèn na.

N'i ye mògò kalan, i tè se k'a tabila téen, k'a sòrò i ma sira don a kòrò, min b'a ka dònta sinsi, k'a dònta sinsi, k'a dèmè yérèkalan na. O sababu y'a to lakalitasèbèn «KIBARU» dilanna, juma kèra sénèkélaw ni baganlamòlaw ni jègèmònnaaw ka donba ye Arajomali la. O waati kònò balikukalansoba fana y'a kolsigi ; bolofara kura fila bangera : Kanko Nyinini Bolofara, ani Muso Ladamuli Bolofara : an ye sigini ni gafeuw kabèn Mali kan caman na, bòbòkan, minyankakan ni sinèfòkan, marakakan ani dò wèrèw. «NYETAA» ni «KOTE» fana bè dilan bamanankanmènnaw ye. Kabini tuma jan dònnikèlaw y'a fò ko den misèn da mana bò kan min na, n'a ye kalan kè o kan na, a ka dònniya sòròli bè teliya. O de kosòn, salon an ye bamanankan kalanjì daminè den mi-sènw kun kalansow kònò, Kosa, ni Nejjifinna, ni Banankòròni ni Zanabugu duguw la. An ye Mali lakòlikaramògòw ni tubabukanmènnaw degeli daminè bamanankan sèbènni n'a kalanni na.

Bi den misèn ye sini baliku ye. N'i ye fèn o fèn dege i denmisènnama, i kè ka teli ka tògò sòrò o la. O là sa an müri b'a la k'a fò ko den misèn minw bè na kalan daminè an faso kanw na, mògò kòròba minw ye faso kanw kalan, olu fana bè n'u seko kè an ka kánw lajüdili la : u tè na nyinè abada faso kanw kanubaganci fòlòw kò, minw cèsirilen don, kabini kunun fo bi, faso kanw san-kòròtali fè.

KALAN, FOYI TE KALAN BO.

Balikukalan daminèna Mali kònò san 1966. Sani kalan ka kè balikukalansow kònò, jamana nyémögòw ye yamaruya di «INESIKO» ma (dinyè jékulu min ka baara nyèsinnen bè dònko ni kalan konyèw sabatili mà) san 1966-nan la, a ka lajèba dò kè Bamakò yan kan wòorò kan minw bè fò an ka Afiriki tilebinyánfan fè : bamanankan, fulakan, burudaamèkan, kòròbòròkan, hawusakan, kanurikan.

N'a bòra hawusakan ni kanurikan na, kan naani tòw bèe bè fò an ka Mali kònò. INESIKO tun ye min nyini tònsigilaw fè, o de tun ye ka signidenw sòrò kan niinnu ye. Tònsigilaw y'o baara kè ka nyè, bèe lajèlen nisondiyara.

San 1967-nan la Mali nyémögòw ye sèbèn kérèn kérènnen bò, min b'a jira ko kan naani- bamanankan, fulakan, burudamèkan, kòròbòròkan- signiw bè se ka jènsèn, k'u lase bèe ma. O waati la Mali gòférènama ni INESIKO ni jamana hòrònyalenw ka tònba bolofara dò, n'o ye PINIDI ye, olu y'u bolonò bila sèbèn na sèbèn min b'a jira ko wari dira Mali ma k'a dèmè ka balikukalan lase faso kanw na jamana denw bèe ma.

Kabini Mali y'a yèrè ta waati min na, a san 20 ye nin ye, nyémögòw y'a faamuya ko kalan dòròn de bè se ka jamana denw ka sòrò yiriwa. O de kòsòn u ye kalansow dayèlè jamana fan bèe la denmisènw ye, ka balikuwalanni ñaniya walasa k'u dèmè k'u ka sòrò yiriwa. Dinyè jamanaw ka kalankonyè minisiriw ye lajèba min kè san 1965-nan Teheran, Iran jamana kònò, a jirala o sen fè ko kalan dòròn de bè se ka hadamaden bò nògò la, ko kalan tè foyi nyè n'a tè nafa don jamana la.

Mali kònò an balima sènèkèlaw de ka ca ni bée ye. Bée b'a don ko n'i b'a fè ka jamana lataa nyè, i ka kan ka dèmè dòn sènèkèlaw fòlò de la.

O sababu la, Mali ni INESIKO ni PINIDI y'u sigi, k'a lajè u bée se ka sènèkèla baa kémè ni baarakèla baa taan kalan cogo min na an ka kanw na, walasa u ka bò kalanbaliya dibi la k'u ka sòrò yiriwa.

K'a ta san 1968-nan ka n'a se san 1972 nan la, balikukalanso baa fila ni kémè duuru de tun ka kan ka dayèlè Mali kònò.

O de y'a to a nyinina duguw fè u ka balikukalanso jò, ka balikukalantòn sigi, ani ka balikukalankaramögò nyini dugudenw yérè cè ma. Nka nin baara ninnu tun mà wajibya mögò si ma.

Balikukalan tòndenw sigi cogo filè :

- Dugutigi
- Kòròsigiw
- Kamalentòn kuntigi
- Muso kuntigi
- Balikukalan karamögò

Balikukalan kònyè bèe lajèlen de b'u bolo. Olu de b'u janto baara kè cogo nyuman na, ani tajisòngò ko. Kòrumögò kalanni ani kalanso minènw musaka bèe tun bè gòférènama kan.

San 1972-nan bè se tuma min na, balikukalanden cayara ba n'a si ye. O san kelen na lakalitasèbèn kura «KIBARU» dilanni daminèna balikukalanden jolenw ye .

Nka san 1972-nan kò balikukalan sumayara dòoni Mali kònò, k'a d'a kan INESIKO ka dèmè banna. N'a bòra tigasènè sèriwusida duguw la, dugu tòw bèe y'u ka balikukalansow datugu.

San 1975-nan la sa dèmè wèrè sera ka sòrò, min ye gòférènama daliluya ka kòorisènè ni tigasènè sèriwusida balikukalansow dayèlè. Balikukalan b'a tan ni fila la o yòròw la bi.

Balikukalan daminèna faso kan wérèw la : burudamèkan, kòròbòròkan, kadòkan, marakakan. Balikukalan bè Mali Mara segin bée kònò bi.

Gòférènama ma dan o ma, a ye balikukalan sèriwusida yèrè yiriwa k'a kè sèriwusiba ye, ka nyinini tugu a ka baaraw la, nyinini min bè an ka kanw ni baalikukalan taabolo nyuman kan. Bolofara naani bè balikukalan sèriwusida la bi Bamakò yan :

- Bolofara min bè nyinini kè kanko ni kalan taabolo kan :
- Bolofara min bè balikukalan sinsi.
- Bolofara min bè musoya konyè sabati

kanko, dònko

- Bolofara min bë gafe ni ja dilan.

Mali duguba wèrèw kònò - Kayi, Segu, Kukukòrò, Moti, Tumutu, Gawo balikukalan lasigidenso jòra yen .

Dugu misènw kònò balikukalan ka lasigiden kelen kelen bë yen, n'a bë fò o ma ko sefu de zafu. Balikukalanso biduuru nyògòn b'a ka kòlòsili kònò. oo

A bë balikukalanso karamògòw dêmè u ka baara la .

Jamana balikukalan konyè bée lajélen bë balikukalan soba bolo Bamakò. Gafew ni kunnafoni-sèbènw, ni kiimèlisèbèn, , ni kalan taabolo sèbènw bë dilan yen .

An ye sigini dilan Mali kan bée la bi. Nyinan an ye kalanso kura naani dayèlè Kosa ni Ncifinna(Kulukòrò mara la) ani Banankòròni ni Zanabugu(Segu mara la), kalan bée lajélen bë kè minw kònò bama-

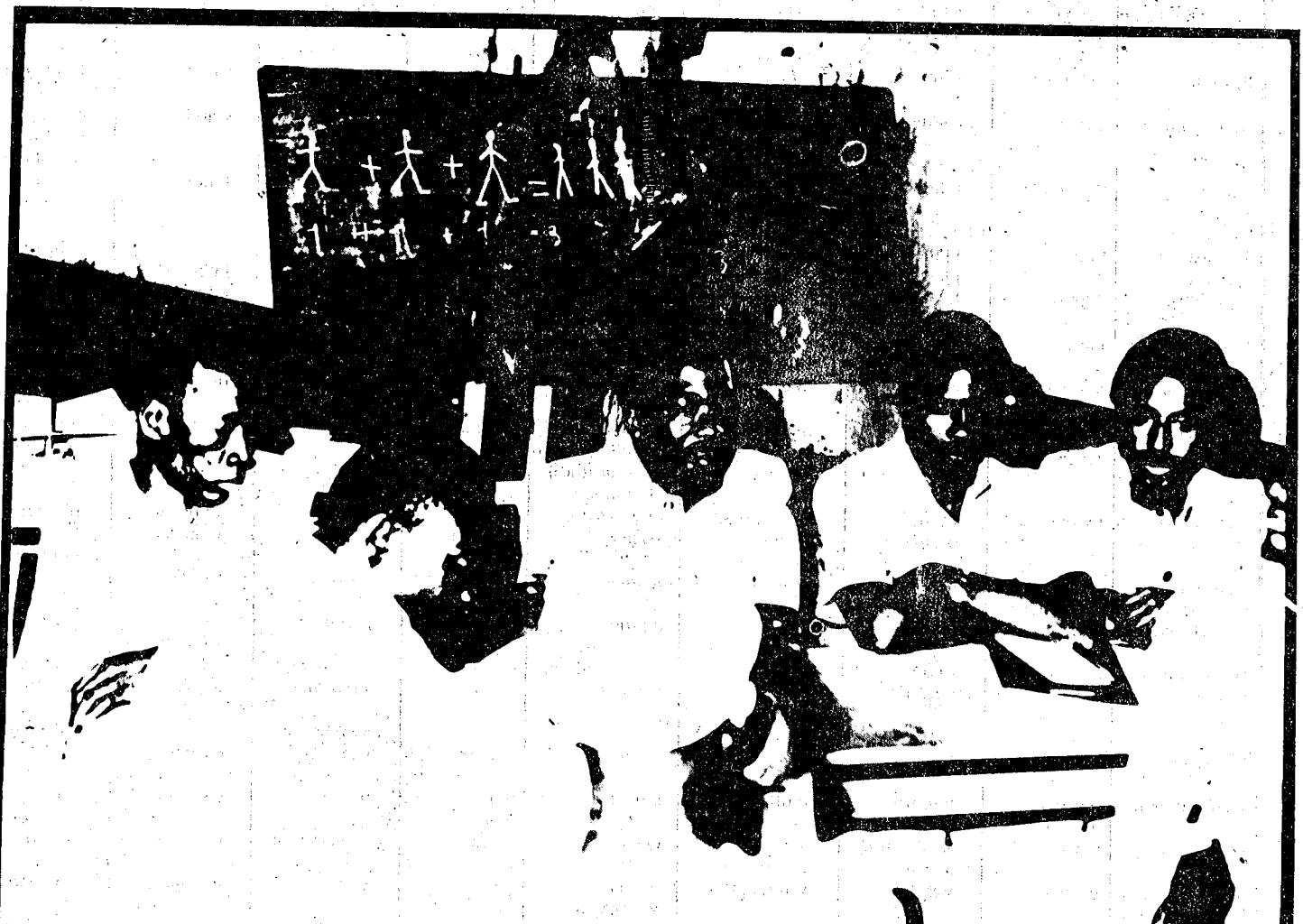
nankan na denmisènw kun, k'a ta kalanso fòlò la fo sabanan. K'a ta kalanso sabanan na ka taa a bila duurunan la kalan bë kè tubabukan na, nka denmisènw bë témè bamanankan kalanni fana fè.

An bë bi min na balikukalanso bònneñ bë jamana nyèfè. Balikukalanden jolenw yèrè b'u ka sannifeere konyèw ni dugu kunkankow bée nyènabò .

Balikukalan dan té cikèlaw dòròn ye . Faso tubabukanmènnaw fana bë ka faso kanw sèbènni n'u kalanni dege sisan . O sira fè, Mali lakòlikaramògòw, baarada wèrèw, i n'a fò kasobonba, furadilanyòrò, baganladonyòrò an ye yen baarakèlaw bée kalan bamanankan na ka témè.

Mali bë sira min kan bi balikukalan n'an faso kanw kalanni na, an bée lajélen ka kan k'an jòyòrò fa o la Setanburu kalo tile 8 donba in sababu la.

B . Dunbuya.

Bamanankan kalanso dò kònò : Umaru BA (cémancé), ka taa numan fè Beréhima DUNBUYA ani Musa TURE.

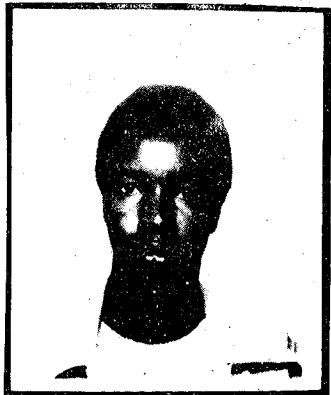
MALI KANW SIGINIW.

Aliyu U. KANTE

Lajèba dò kèra Bamakò Ipeèni «IPN» nyògònyeso sabanan kònò k'a ta desanburukalo tile 10 san 1979 la ka taa a bila àtile 23la. A tun bè Mali kan 10 de kan : bamanankan, bòbòkan, bozokan, burudaamèkan, fulakan, kaadòkan, kòròbòròkan, marakakanani miniyankakan nisinèfòkan. Yèlémadonna signidenw sigi cogo la nyògòn kò. Signiden kuraw fana sòròla. Aw bè se k'o lasa an ka sèbèn in kan. Tamaasinyè saba fana bè sèbèn in kan :

- (1) fò ka taay sèbèn mansinw sòrò a bè se ka sèbèn ni gh ye.
- (2) fò ka taa ũ sèbèn mansinw sòrò a bè se ka sèbèn ni sh ye.
- (3) fò ka taa ũ sèbèn mansinw sòrò a bè se ka sèbèn ni zh ye.

BAMANAN-KAN	BOBOKAN	BOZOKAN	BURUDAA-MEKAN	FULAKAN	KAADOKAN	KOROBO-ROKAN	MARAKA-KAN	MINIYANKA-KAN NI SINE-FOKAN
A, a aminata	a anu	a, abajeda	a aman ă tâmasât	'gi'al a ali	a ama	a amadu	a ka	a nanga
B, b bakari	b basoro	b banaheen	b bâbba b inbâl	b baba	b baga	b baaba	b binne	b bafòg
C, c caman	c cara'a	c caro	c curkl(ki)	c cêm	c clrl	c cakka	c cèe	c cèe
D, d daba	d dodo	d daawa	d damal(ngal)	d dege	d dl	d dunbe	d dugu	d dugu
E, e tereke	e ese	e fude	e ekrâr	e e	e deene	e mekke	e nyire	e nyire
E, è tègè	è è'è	è funè	è abded	è ènè	è ènè	è ènè	è lèjè	è lèjè
F, f fall	f fènuma	f furaya	f fad	f fatuma	f funa	f farimata	f fare	f fananga
G, g galama	g gozome	g gölô	g gora	g goro(ngo)	g gana	g garba	g gode	g galaga gb gbo g(1) shuyò
H, h hamî	h hèrèmi	h haage	h hârât h hamid	h hama	h hakè	h hallatu	h hoore	h lohogo
I, i misi	i i'Iri	i jigima	i ihinan	i inna	i i	i ize	i si	i shicoyo
J, j jègè	-	j jaada	j jâjja	j jannde	j jam	j jiirl	j jasòn	j jasòn
K, k kalo	k kero	k kaama	k kâla	k korka	k ku	k koyra	k kulu	k kulu
L, l lamaga	l lari	l laxapari	l laz	l labo(ngo)	l laamu	l lalla	l labo	l lola
M, m misiri	m mant	m maanin	m moxammâd	m malado	m mu	m mo	m musine	m munaa
N, n nimisa	n nanu	n nari	n nakkun	n nagge nd ndiyam(dan) ng ngaari(ndi)	n numò	n nana	n na	n nafanra
Ny, ny nyuman	ny nyu	ny nyènu	-	ny nyaamo	ny anyi	ny nya	ny nyexe	ny nyu
N, ñ ñaniya	-	ñ ñemu	ñ ñenga	ñ ñari	ñ ñagan	ñ ña	ñ ñaall	ñ ñònhòrò ñm ñmuu
O, o bolo	o onu	o pando	o ozz	o omar	o polu ò jómò	o wo	o toro	o solo
O, ò mògò	-	ò nyònd	-	-	p pana	p petu	p konpe	ò wò
P, p pipawo	p pa'a	p palan	-	p pulo	-	-	q fanqe	p pun
R, r aramata	r ara'o	r ryere	r râmmag	r rawaandu(ndu)	r ara	r raamata	r wirke	-
S, s sanu	s sâ'u!	s saana	s soras	s samba	s sòn	s salaamata	s suru	-
T, t tama	t tonu	t tende	t tayat	t tati	t tinu	g sanbu	t tagé	g (2) illan t tògò
U, u usumani	u uru'a	u ujur	t tijt	u urdi	u u	u zuru	u sugo	u nu
-	v vera	-	u ulh	-	ù ùbèrè	-	-	v vuvugo
W, w warî	w woro	w woxotoro	w wa x xalid	w well	w wo	w warkandu	w wulle	w wòrò
Y, y yèlè	y yaro	x xen	y talyadt	y yaare	y yeana	y yo	x xaso	x xaarl
Z, z zan	z zenu	-	z zâyni	Y Yili Yam	z zara	z zuru	-	y yepèrè
-	-	-	z ãza	-	-	-	-	z zepege
-	-	-	z ãzabbar	-	-	-	-	z (3) žiga

MUN BE BI KO ?
(bamanankan)

Cènsòsòlaw ma
Fènsògòsògòlaw ma
Mògòsogodunnaw ma
Tigasòngòdunnaw ma
Mògòjoliminnaw ma
Kòorisògònyiminnaw ma
Malositunnaw ma
Warisiturulaw ma
Banabaladonnaw ma
N ma fèn wèrè fò dè !
Fo seli masurun na
Fosi ma nyi
Kòngòtòw ni
Sègènbagatòw ni
Banabaatòw ma
Sagamònè tulòlen kò !
Faso denw, a ye wuli an
Ka an ka mìruw kalanso !
Sini ye seli ye
Sini ye sagafagaseli ye.

Bubakari Jara.

DIMINYA NUCOZA
(bòbòkan)

Mi pan mi yirè sèenu na, mi te mi
bée bo na
Mi pan sa'o binu wenu na, mi so mi
bee zan na
Diminya ! diminya !
Nucoza lo mi we mi sa'o
Nucoza pan tian na; lo bee min sin
Nii yaara wè ma'ora; ba lo bee minu
do
Nuu wo nuu lo fwa mibe mide.
A wi ma wi zun wè : sa'o wenu sin
A wi ma wi te wè : tian wenu do
Hèra sin nucoza na, hèra wenu do a
han nuu
A tian ma hèra b a lo bwe'e; buna

tonu ma zani.
Panu-so so zan na; bu do; wa lo «fi-
sin-na»
Hèra-so ta fusi; b u he; wa lo : he !
«pa'a da tian»
Nu'ue-so yira-se-bu- dèere
Bu vè, b u bwe, a ciri-cori : «a pa'a
a tian»
Nuu pèe lo ba nii
Nucoza ! nucoza !

L. Yira.

JYELEE
(bozokan)

Jurugu jyelee gu te yaa ki nya ni. A
te jyèri juona, barimasinè sieye guye
yee ponuma bilèye guye te be juona.
Ye bilèna gu tèmè, pay ña in wele,
ali jii juòn be lò jye guye ninji.
Jyelee gu ña in sindi Sya rò pa.
Sya xunu lema, lee bay a i maintye.
Seu xolo tuu guye yee sarinseu tuu
guye fuoni lema. Inkaa Sya sièna
xòrò, jye turò guye te lema. Kayen
ña kuòn kuòn kirè, inkaa ali kayen
te naamu nyuòn kirè.

Way jyelee te len, nyuòn te kirè,
seu suònñò xòriya, siè tèmè te ma
in wele ye lèlè tè, ye ñuòn xa pèri-
mu gu ni. Pèrimu gu suònñò kon, a
xini te syèn ma. Pèrimu gu na bay
pay, wala pòn na bay a suònñò i,
ñòn nò xa kusè lemante ni.

Mama Kuwata.

MERGI, NA'I AM
(fulakan)

Mid o haalana on dòo, haala ceedù
seedà,
Ceedù Junka, jubiingal terde,
Juminiinel filla,
Fiirta e jomali jabbooji leydi,
Kurañjaaji seeno,
Kunyoo kuufa baale,
Kaa miin, mi taw,
Geene dee cumii,
Jawle dee kumyii,
Tebaani kootii faa kumiingga,
Kurmaari noddi,
Rajonjaaji noosi,
Geelle noddondiri,

Bakara nanondiri e coedu,
Hee geeddi nyadii, ngeenndi,
Saare wadii, sarri,
Bakara wadii, Geeli Geeli,
Min kootii faa leydi Gemmbu,
Hikka non kammu tay ii
Duule tappii,
Tarwoodi leefii,
Hey laamdo leebii.
Eewniingal di kunyaaki loodi.
Di cokkaaka burgu,
Di njeyataake, so conta,
Kaa dee mi tawii burgu nanii,
Buurtol Buuli Burre Kaadii,
Nguli haamii, dee harbo jicalal,
Haro yeeley, hadee Geende,
So jenngii, di ngadii jacce,
Di kunyoo, di itta kumpa,
Di kumpitowoo, ko Saahal wondi,
Yaade tan di ngadi tabbay,
Konnee, di ngadi taamu,
Kanji mbeli tawde,
So tanndi jaabal,
Taganaadi kanaare,
Gidi Samaari,
Lobbi Saanga fun,
Saa te waybe.

Barayma Bukari mo Sendege.

DOGO TARIN
(kaadòkan)

Dògòm tarin nunjò daaba :
«Nyèn nibaja wo iru gara sogo, wo
i jèrum nanman i la» inèn sa may
nyèn nibaja ke wo iru gara kò, ko
de Jèrum i nanman, ko banja bomo-
ni gaba.
Ko kun cè laga i la wa, inèn mi gara
sogo mi gaara jugòsa Kòorò wa. In
dagan òru jugò inè gan ko jugò go
be kò, Kosogo èmè Dògòm be dògò
jangu kun wum say ma cijè la; inè
garum karan yè Kunba.
Né ke in sara, inè gan sara, nyen
sara, an sara dògòm woy mayna
saba dògò jangu be basa jankò.

U. Ongoyba.

M. KANUTE NI F. JIGIFA D. KA POYIW ANI POYI WEREW.

I KO DI ?

N'i ko tanga ni miiri
I ko bonya !

N'i ko fanga ni tanga
I ko barika !
I ko sutura !

N'i ko bonya ni barika
I ko togò !
I ko sanga !
I ko kunnadiya ni labanko nyuman !

Musa Kanutè.

FARA

Mògò ma bò mògò la
Farafin fara farajè kan
Mògò man fisa mògò ye
An bée musowolono.

Mògò ma bò mògò la
Cew bén kéné de be mogow danfara
Mògo man fisa mogo ye
Baarakèla de ka fisa fugari ye
Hakilima de be hakilintan ni san ce

Farafin fara farajè kan
An bée musowolono !

Musa Kanutè.

MOGO KELEN...

Mògò kelen hakili kelen
Mògò fila hakili fila.
Min kelen man'i turu
K'i jò i ko fali bannen
K'i nyé.ké i ko saya
K'i da kè i ko ngobanden da
K'a fò k'i té témè sira wèrè fè,
N'i yérè hakilinata té

I ni fili !
I ni nimisa !
Kelennakokèla ni kali ka sinyè tè
ban.
Musa Kanutè.

DENKENIN

I fa mana sa k'i ncinin to
Fo k'i sa mònè tè bò i la.
Kuma kòrò !

I ba mana sa k'i ncinin to
Fo k'i sa mònè tè bò i la.
Kuma kòrò !

Nyèni bè, nyènimasuma bè,
Nyèsuma bè,

Denkènin nyèsumalan b'a dusu de
la,

Denkènin bi n'a sinin
Bèe bè bò a dusukun de la.

Fa nyògòn tè sòrò
Wolo fa min tè fa fèn ye
O nyògòn tè sòrò.
Wolo ba nyògòn tè sòrò
Baji jabali nyògòn tè sòrò.

Denkènin jòlen dusu
Y'a fa n'a ba dò ye !

Musa Kanutè.

CIKELA, TO TIGI.

K'i yérèbonya totigi ma
Ka tofilen da to i bolo,
O bòra min ?

Bée b'i yérè fisaya cikèla ma,
Cikèla dun ta bé bée kònò.

An bée bée cikèla kè
Nyiginfèn ye,
Nka mògò si tè fili ka
Nyigin a wòsi la,
Ka nyigin a ka nyò la,
A ka nyò n'a ka malo la,

Ka mògò fili
Ka girin a bolofèn kò
O mògòya bòra min ?

Musa Kanutè.

DIBI.

Su dibi, tile dibi,
Suya dibi
Dibi kòròma !

Su dibi, tile dibi
San dibi
Dibi sarama !

Su dibi, tile dibi
Kodònbalìya dibi
Dibi gèlènba !

Su dibi, tile dibi
Janfa dibi
Kaburu dibi !

Su dibi, tile dibi
Dibi tè dibi gansan.
Sata dibi
Sababu dibi
Dibi kamalen !

Musa Kanutè.

BENBA KANW YE JIGI YE.

Fa tinyè jiri, jigiya jiri sabali, sigeyi!
Turu jiri ni falen jiri tè sanga.
Fa tinyè jiri tuba, a turubaa té.

kuma man di, kumabaliya man di

Danbe seere, kabi lawale fo kudayi.
 K'a nyini k'o hakili gungurun ye,
 Ka jigiya so kè tomon ye fasayi,
 Ka jiri ladon minè si ye, suba !
 Bènba bérèw ka hòròn kan,
 K'o kè saraka kònò kan ye, kaari!

E ! fatinyè jigi sinsinaw,
 An tè nama ye, dugu dun t'an ye.
 Ka k'an yèrè ye, wasaba don.
 A ! yèrè dòn, yèrè dòn nyògòn tè.

An fatinyè in, an benba bérèw
 Ka dakabanna tinyè dawulama,
 Kungo ni so sigira, ka dinyè latigè,
 Gan tugura ka nègè dabali,
 Kan jumènw de la sa,
 Kabini dinyè sira tîle sinin ?
 An bènbaw ka yérèwolo kan !
 Kabilia jigiya sunba, sigeyi !
 Wasa ni jiidi b'o kalan na.

E ! fatinyè jigi sinsinaw,
 An tè nama ye, duga dun t'an ye.
 Ka k'an yèrè ye, wasaba don.
 A ! yèrè dòn, yèrè dòn nyògòn tè.

An k'an bènba kanw kalan.
 Mònèbò ni kunnawolo kan.
 Cè, muso, denmisèn, maa kòrò,
 Don bée hakili bée kalan so.
 Dönniya èlè hakili balo.
 Foro si tnè tè sénè ye.
 Kan si tnè tè dònkili ye.
 Faso dungew, an ka mònnyònw jè,
 Tileba ye ka jigisadibi fiyè.

E ! fatinyè jigi sinsinaw
 An tè nama ye duga dun t'an ye.
 Ka k'an yèrè ye, wasaba don.
 A ! yèrè dòn, yèrè dòn nyògòn tè.

F . Jigifa D.

FATINYE ANI FASO KON TINYE

Mònè ani laminè, nyèji; hun !
 A to n'dusu ka njuna sa;
 Barisa, kabi zorobilen ye
 Sogo fin kasa mèn, a hawujara
 Ka sogofinna kun fa bawu.
 A ! jaa fèn tè sogo fin bò diya la !
 Fo i ka dugamasa kòròw girintò ye
 Ka sogo fin fo habababa !
 Ko n'o tè a jufatò bée filè !

Ka san kémè saba ni kò jan kè
 O sogo fin jago la,
 Dinyè kun saba bée la.
 Ka tulomasama ni mòkè,
 Fa ni den, mòden ni fufafu,
 Ka nin bée kunturun fin ton
 Bonè kisè bilen juru la,
 I ko dògò jalan, ka sin joona
 Sogo fin boso dankan ma,
 Ko ji kènè dalen ka taa,
 Fo i nyè ! hun ! hun ! ...
 K'u bée laban k'u concoli
 Sogo fin tò kan k'a boso.
 Hen ! ka konjow nyénama to
 Danbe ni dawula kénè kan,
 Samori n'a ñara nyògònw nyèna,
 Ka bòbòkè farinw, burudaamè ñaraw,
 Toma waraw, bénzima kényèkèw,
 K'olu to ni na, abada !

Cè ma to, muso ma to,
 Fa ma to, den ma to,
 Nafa ma to, sòrò ma to, jigi ma to.
 Babiliw, sirabaw, nègèsiraw, dan-
 kanw,

Kalo wòorò sarantan ni gènyè,
 Bolomafara, jaka ni sòngò,
 Cè ta, muso tinyè, èlè faso jònnya,
 Nyagasi kunba ba wu
 Kèra ka nin bée saraka.
 Sogofinna kèra tomon ye,
 W'a kèra sélèdo ye,

Ni sogofinna cèbalenw
 Ka dugagènbere karila,
 Yali e ma bere si de sòrò
 Sogofinna jiri tuba in na wa ?
 A fò e nyè tè Bisawu ñanaw na ?
 E nyè tè Angola konjòw la ?
 E nyè tè Mozambiki, Zimbawe,
 Azani, Worodugula cèbaw le ?

Fatinyè ani dugaw ka faso kon
 Nin bée bilalen b'i nyè tinyè ye.
 A ! nin ye tinyèko dan ye sa !
 Zorobilen k'o jigi faa bugè,
 Ka se k'i kunmayèlèma pewu !
 Ni k'i sòrò kè yiriyara kan ye,
 Fasu bònènen sangafola ye ;
 Ka badenw joli d'i ma minfèn ye.
 Dusu ni taasi su kora koyi !...
 E ! yérèwolow, n'a ma n'démè,
 Fatinyè tilatò ye n' na. Hun ! Hun !

F . Jigifa D.

DENMISEN KOROLEN GOJO

Denmisènya min tile tè kòròta
 Fo ka to ka jigin wurubata;
 Yali suw de bée na wuli sa
 Ka faso sarakalen in kunmabò wa ?
 Ko denmisènya sanga ka di;
 Min tè kòcèkala bò dun ?
 Monè min ye faso faa kunun,
 O na to k'a kolo jè shuwa !

A ! dinyè latigè, ani titati !
 Awa shèmuso danga o, a tor'i la dè.
 Waati b'i kan k'i sogosu sèlè;
 K'i nantan kolow sònsòn nin k'u si
 Fana nana fèn ye, i faso ka kè piya !
 Nin ka k'e dertmisènma salen ye,
 I dun salen kò fago ni kòrò fè,
 N ka dusu bò min ka faso nyèji cè ?

F . Jigifa D.

FASO BAARA

Sènèkèla wara ! E ! Baganmarala
 wara !
 Taa ni n' ye, cènin cè nyi. Taa ni
 n' ye,
 Baarakèla cèsirilen. Taa ni n' ye.
 Faso jòyòrò, an k'a baara.
 Jaa yan, baara ka ca, hòròn yaka bon,
 Jaa n' baden, tunga tè danbe dòn.
 E ! k'i bolokòròjègè bila
 I senkòròjègè ye ? Suba !

Mògò mana wulukè farin san,
 K'a tògò da « N mako-bòra-so-la-
 peuw »,
 Somògòw fana bée se ka jè ka ka dò
 san,
 K'o tògò da « I-tè-nyè-so-kò-fiye-
 wu ».
 Kuma kòrò don, tinyè kòrò don
 hatè.

Kunnada ma nyi, sabali sira tè,
 Nka, a fa n'a ba dogoën tè koyi;
 Èlè, fitiriwaleya don payi;
 Yérèdònbalì de bée kunnada fasayi.
 Wa n' ko ka n' kis'o ma kudayi.

Faso janfali ? tuma bée ka n' tang'o
 ma.
 Wali ta tè yérè ta bò. O de kama,
 Su o su, n' b'a fò jama ni ce;
 Tile o tile n'ko Mali denw ni se ;
 U ye n' wolo, ka n' kalan, ka
 n' kolo.

kuma man di, kumabaliya man di

Awa n' bò ni n' saya cè, n' b'u
bolo.
O furancè sa, fo n'ka juru caman
sara,

Walasa sinin dònniya sòrò ka nògò-
ya;
Jamana ka nyètaa ka se ka teliya,
An k'an faso kanw kalan.
Sininnyèsigi baara tòorò tè ban.
A ! Mali, n'kunun, n' bi ni n' sinin !
Dawula ka bonya ! Danbe ka yiriwa !
A ! Mali, sigeyi ! Mali y'an lasewa !

A . Kamara.

WALAN DA I DISI LA, CENIN

Walan da i disi la
Cènin
Juru jòsi i ku la
Cènin
Sèbèn siri i kan na
Cènin
Kuma foni i nèn na
Cènin
Wara pan i kua la
Cènin
Kònò bò i bolo la
Cènin

An k'an nyigin k'an ja
An k'an min k'an fa
An k'an wuli k'an sigi

Cènin kun jan
Dennin dunannin
Duniya tè so ye
Lahara tè taa yòrò ye

An k'an dulon
Ntonso
Fitiri.

Ni ko ma kè
Ko tè dòn
Ni fili ma kè
Sebaa tè dòn

An k'an kòngòduuru k'an
kònköbuuru
An k'an cun k'an tunun
An k'an bò k'an ye

Kungo kònò
Foro kònò
Du kònò
Bi ye bi ye

Sini ye a lakali ye
Kunun ye a kèbali ye
Waati sera waati tèmèna
Dòn sera Sali tèmèna.

Pari, mè 24, 1980
Amidu Magasa.

CIWARA

Dalakala dòn baga
Dugukolo kèle baga
I ni cè,
I ni baara,
I ni kamalenya.
Sa juguw siginyògòn
Wara juguw taamanyògòn
Sògòma joona cèbalen
E min tè jigin so ni tilebin ma fin
I ni ce,
I ni baara,
I ni kamalenya.
Jiginè fa baga
Wuli k'i jò
Ka dugukolo sen
K'a woloma
K'a kònòfèn ye, k'a dòn
Walasa i ka sègèn, n'i ka tòrò n'i ka
nyani ka na kè fù ye.
An faso jò baga
Barika da ka kan n'i ye
I ni ce,
I ni baara,
I ni kamalenya.

Mamadu Kanutè.

LAADILIKAN

An ka denw ladon, bangebagaw,
Denfaw ni denbaw,
Mogò bè don dò kòlò sen don dò
minnògò kama.
O kòlònsen ye jumèn ye ?
O ye den ladonkonyuman ye.
Mogò bè wale caman kè denw ye,
Nka, walew bée jatigi ye den ladon-
ko nyuman ye.
Bange baga caman t'o walew bò a
Gira fè.
Mogò caman b'a fò :
Karisa ye son ye, karisa ye fana ye,
Karisa ye dinyèden ye, karisa ye
tònyòlikèla ye.
Karisa ye binkannikèla ye, karisa tè
ko faamu.

O sòn jugu bée bée sòrò mun fè?
Den ladon cogo.
Ni den ma ladon, walima n'a ladon
cogo ma nyè,
A tè se ka sira nyuman taama,
A tè se ka mògò gasi sigi,
O tuma, a tè se ka kè a bangebagaw
sago ye.
O ye jòni nò ye ?
O ye bangebagaw nò ye.
An k'an denw ladon, o de nafa ka
bon.
Den ye bògò kènè de ye min ka kan
ka latilen sanni a ka ja.
N'a jara dòròn ka sòrò a ma latilen,
A tè mago nyè tugun.
Denbugò ani dennèni, o si tè den
ladon cogo ye :
Den min bè kòròfò waati bée,
O bè kè den dusumango ye;
Min bè bugò waati bée,
O bè kè kèlejeli ye.
Den min bè jalaki tuma bée,
O bè miiri k'a jo tè foyi la.
O tuma, den bè lamò cogo di ?
Bangebagaw yèrè de ka kan ka
kè misali nyuman ye.
Bangebaga caman bée yen,
U hakili tè dò wèrè ye ka den wolo
dòròn k'a bila bòlòn fè,
A ma kè o kama.
N'i ma nyè den sòròli kò,
F'i k'a ladon dè lakika nyè ma.
Den faw ni baw bée ka kan den
ladonni na.
Nka kolo girin bée den ba de bolo
Hali ni bée n'i jò yòrò don.
Kabini denyèrènin fo ka taa se ko
don ma,
A ni ba de ka surun koosèbè.
O tuma, wolobaw, hali bi, a y'aw
jija.
Aw ka kè denw fè,
Walasa k'u bò sira juguw kan,
U ka hadamadenya sira nyumanw ta.
K'u kè fasoden nyumanw ye.
Mogò o mògò, ni b'i den fè,
I t'a labila cogo si la.
Wolobaw, halisa aw de ko don.
N'aw y'an miiri sègèn ni tòrò ni
nyani ni lajabaliw ma
Kabini kònò ta don ma fo den wolo
don
Aw man kan ka k'aw yèrè ma ye.
Minw b'a fò : n' kényèna n'den na,
U ma kényè u den na dè,
U ka sira de t'a fè.

Mamadu Kanutè.

KALANDEN JOLENW, KUMA B'AW BOLO.

NYOGOSI

Desanburukalo tile fòlò don san 1979, nyogosi dò kèra Kaboyila, Sikaso mara kònò. O don dugu denmisèn bée solila ka bò ka taga foro kònò, u selen kungo la u bò la kòròbalen ye u kè nyögòn kan. À sòròla ka yamaruya d'u ma ka baara nin daminè. O kelen, bée y'a ka nyögositere ta, u y'a daminè.

Dònkili bée da, kule bée bò, tile bée yèlèn cogo min a bée yèlèn ten, baara bée kè a nyè ma.

Nègè nyè tan ni fila tèmènen ni dòonin ye npogotigw ani musow nana ni to ye ka sòrò ka taga a f'u ye k'u ka na dumuni kè. U ye dumuni kè. Bée y'i sigi k'i lafinyè bò ka sòrò k'a daminè tugun fo wulada. O bannen kò sa, u sòròla ka minnènw labèn ka na so kònò. Bée y'a ko ka sòrò k'i lafinyè. Ne fè bée y'a dòn ko sènè ka gèlèn.

Sikaso, mèkalo tile 16 san 1980.
Yakuba Konaté.

KUNTUBUGU LAKOLISOJO

O lakòlisojò in sen fè, dugumògòw y'a ñaniya k'a fò ko dugu denmisènw bée ka bò, cèman fara musoman kan, yasa baara in bée nògòya masònw bolo cogo min.

O folen, den misènw bòra ka nyögòn tila ka kè baara kan. Npogotigiv' bée jita la, cèman dòw bée bògò nòoni, dòw b'a ta k'a di masònw ma. Fan dò fè, dununfòlaw b'a la ka mògòw nisòndiya baara la. Dògòkun damadò kònò soba in jòra k'a ban pewu.

Baara in kèra ni sèbè ye, bawo bée tun y'a nafa ye ka nyèsin Kuntu-

bugu ma.

Ne yèrè ka kòlòsili la, bée da jèlen bée baara kelen in ma. Damatèmèwale si ma ye u ni nyögòn cè, bée hakilina kèra kelen ye.

Ne fana hakilina kèra ka fò ko fosi tè bèn bò sigi la. O bèn de y'a to ni Kuntubugukaw sera k'u ka la-kòliso in jò dògòkun damadò kònò. Nin baara ninnu yeli sen fè ne Ngolo hakili bonyana. An ka jè de bée na ni baara nafama ye.

Juma, mèkalo tile 16, san 1980.
Adama Konè.

ALI KA FORO KOROSINYELI

Nin ye musow ka sènèkètòn ye ka bò Jomantènè, Sikaso mara la.

Sikaso mara la dugu caman be yen musow ka sènèkètòn sigilen don. O tòn in bée baara caman kè: i n'a fò malobinbò, o ni kòròsinyeli.

Ali Jamuntènè tun ye ci bila musow ka nyèmaa ma k'a nyini u fè k'u ka na a ka foro kòròsinyè.

Ci in fòra musow nyèmaa ye, bèn kèra a kan a dògò dara ka bèn jumadon dò ma. Bée y'a dòn ko musow bée soli joona ka kòrò. Awa nin jumadon in na tile m'u kòn Ali ka foro la. Muso biwolowula ye nyögòn sòrò foro in kònò musodenmisènw b'a la, denbatigw b'a la, musokòròbaw b'a la o ni cicagaranfòlaw. U yèrèkèra foro in kònò i n'a fò ntònw. Minuw bée denw minè olu jòlen bée jiri kòrò. Minuw bée cicagara fò olu y'a daminè. Mògò b'i to yòrò jan ka kule kan ni cicagaranfòkan mèn. N'i sera foro yèrè kònò, yòrò bée bée lamaga. Tile selen wala waati ma, musow jòra ka daraka dun, ka sin di denw ma, k'u la-

finyè dòonin ka tila ka baara in daminè tugun. O kèra an ka taa ye sa... Dòn bée kè, kule bée bò, baara bée taa nyè, musokòròbaw bée bin ka fo tòw nò fè; den min mana kasi kojugu, o ba bée t'o minè ka sin d'o ma.

Tilelafana nalen, sigi kèra o kama. Tilelafana kèra malokini ye. O tobilen ni jègè jalan ye. Musow bée y'a dun k'u fa, fo k'a tò to. Baara kèra fo ka taa tile suma. O bée n'a ta musow ma dònkilida dabila, u ma dòn dabila, baara kèra fana. Ali ka foroba in sinyèna k'a ban pewu. O diyara Ali ye kosèbè, bawo Ali tun kònògannen don a ka forosinyèko in na.

Nin wale min filè nin ye, a bée yòrò caman yeelen :

- fòlò : nin b'a jira k'a fò k'anw fè yan Sikaso mara la tòn ye fèn nima de ye.
- filanan : hali n'an bée bée yèlèmaliw ladon an ka sènèkècogow la an kana a to nin yòròw ka tunun, bawo sigi yèrè ye tòn de ye. Ni sigi bòra tòn ya la o na dinyè gèlèya anw fè.

Sikaso, mèkalo tile 16, 1980.
Risari Towe .

FERETU NYENAJE DO

San 1980, m'arisikalo tile duuru, Feretu, n'o ye Dogo aròndisi man dugu dò ye, nyènajèba dò kèra yen. O nyènajè in tun bée yen, k'a d'a kan Feretu cikèla dò ye jala sòrò sènèkè la.

Feretu n'a laminin duguw bée ka cè misènw ni npogotigw n'u ka fòliw taara nyögòn sòrò yòrò kelen na, Feretu fèrèba kan.

Dumunifèn siya dò bée tun bée

kuma man di, kumabaliya man di.

yen : misisogo, sagasogo, shèsogo, kini, to, basi, a n'a tòw ani minfèn caman : k'a ta lenburuji la, ka tèmè di kolen fè, ka taa a bila tubabudòlò ni nyòdòlò la.

Dogo aròndisiman lakòlikaramögòw ani a cikèlakòlidew bée ye nyògòn sòrò a yòrò kelen in na. K'a daminè sògòma, fò ka taa a bila tilebinda la, fòlikèlaw, dònkilidalaw, ani dònkelaw b'u sòn. U ma sègèn, u ma nyiné.

Cè fila tun bè yen, u tun b'olu wele ko «dònbow». O cè fila kòni ye kabako bée dò jira donkè la; u tun b'u pan, k'u munumunu, k'u kuru k'u séri, k'u kali, k'u taama u bolo fila kan, k'u bin dugu ma, k'u kolonkolon ; ka tila ka wuli ka tèmè ni dòn ye.

Cèkòròba dòw minnen k'u fa, n'olu jamanna, olu bè girin ka wuli n'u ka dulokiba ye, k'u munumunu kènè kan, k'u jò yòrò kelen, k'u kunkolo firifiri, ka t'u sigi u sigiyòrò la, k'a fò ko : - e, kòrò ye mònè ye, don tè wele don na. Fosi tè cèsiri bò, fosi tè sènè bò, wa dugukolo tè nkalon tigè fiyewu.

Nin nisòndiyaba in bée ju bè sènè la. Mali gòfèrènama hakili bè cikèlaw la cogo min na, a ka kan an bée k'an cèsiri walasa ka sènè yiriwa an ka jamana kònò.

Abudulayi Tarawele,
Sèfu Sèkitèri, Kinyan.

B A A R A

«Ko baara bè mögò nafa». Denfa bè den don lakòli la walasa a ka kalan. N'a kalanna don dò a na baara sòrò min b'a nafa, bawo a na sara sòrò. Sara in b'a to a bè se k'a musakaw kè, ka dèmè don a somögòw ma. O b'a jira ko baara nafa b'a yèrè kan, an'a somögòw.

Nka baara nafa bè joni wèrè kan ? A nafa bè faso fana kan, barisa ni den bè baara la yòrò min na o baara n'a jòyòrò ye. Jamanadenw fanga faralen nyògòn kan o bè faso bò nògò la. An ka mögò kòròbaw ko : «Kònòkulu de bè bii fò».

Faso ka bònogòla bè kalanbagà dòròn de bolo wa ? Ne hakili la bololabaarakèlaw fana b'a la,

bawo n'i ko k'i ye baarakèla ye biro kònò i kònò de falen don. N'i y'a ye i bè cikèdaba de b'i bolo. N'i y'a ye i b'i da ka sunògò i bè so nyuman de kònò.

Nin bée b'a jira ko mögòw ju ru sirilen de bè nyògòn na. O la sa, bée ka baara de bè faso ka sòrò yi riwa.

Baara bè mögò nafa cogoya jumèn wèrè la ? A bè mögò tanga fèn caman ma. Mögò mana baara kè tile fè, su fè i bè miiri mun na ? Sunògò !

N'i bè baara la i hakili tè taa fosi wèrè la. O la sa, baara b'i hakili bò tòorò caman kò.

Mamadu Kònè.

SAYA TE MAA TO

Ala de ye masa ye, a ma jòn si-da k'i bè to si ye. Bèe laban ye saya de ye hali saya mèlèkè fana bè sa de. Saya tè maa to k'i ye maaba ye, a t'i to ko wèrè ye.

Yuri dugutigi y'an kòn tiniyèso. Nka nin kèra koba ye kardin ! Cèkòròba in ka nyumanya, a ka alanyèsiranya, a ka hinè, olu de kèra jama nyècoronko ye. Kabini kasikan fòlò bòra fajirida fè, kibaru-ya ye dugu lamini i n'a fò bée sigilen tun don n'a ye. Dugutigila fara mögò la yòrònin kelen. Tanuni n'a nyògònnaw dòròn de bè bò bée da fo ka taga n'a ye kaburu la. Denmisèn ni mögò kòròba kulu kelen o kelen ko : « anw de ye ko sòrò, e Ala ye Yuri dugutigi sòn ! »

A ka saya ye kalo saba dafa ka dugawudonnaw to nali la. Nka mögòw ka nisòngoya n'a ta o ta, a mödenw ko : « dugutugi y'a ka minènw cè. »

Ala k'a sòn da yòrò nyuman na.

Shèkina Sò.

NKALON BE WOLO NKALON DE LA

An bè dugu dò kònò bi, du-du min tògò ko Nkalondugu. Nin duguba in kònò, k'a ta dugutigi la ka jigi a si tè tinyè fò. Nka cè kelen bè yen sa ko Nci Jara, o ka nkalonti-

gè dama tèmè kojugu kama, u y'a tògò da ko Nkalonci, fo k'a jamu tunu mögòw la. Dencè kelen bè Nci fè ko Npiyè Jara ; dugumögòw bè nyògòn sòsò, min bè nkalontigè ka tèmè min kan.

Don dò sa, kabini fajiri, Nkalonci bòra ka taa kungo kònò a ma segin so fo fitirida fè. A nalen Npiyè y'a nyininka :

- Ba, e dun mèenna kungo kònò bi, fo ka ne jòrò yan !

Nci ko : - n den, a tè se ka nyèfò ; ne ye fèn ye bi, n ma deli ka min nyògòn ye, ayiwa n ma se ka foyi kè filèli bolo. Kabini ne bòra yan sògòmada in na, ne bè kan ka kònò dò tèmè tò lajè fo sisan n'a banna tèmè na.

Npiyè ko : - a, ba, o ye kònò belebeleba ye sa dè ! O kònò, o ye dabalibanko ye.

A ko : - nden, f'i yèrè nyè. O tile fila, Npiyè fana solila ka taa kungo kònò, a ma na so fo fitiri. A nalen, a fa ko k'a dun mèenna dè !

A ko : - ba, ne ye dakabana ko de ye bi. Ne ye jirisun dò ye bi min ka bonnya dama tèmèna. Nmuçè baa saba ni kèmè saba bè kan k'a tigè, u si nyè tè si la, si tè si ka tigèlikan mèn.

Nkalonci k'a den ma : - e, n den, o jirisun in ka bon kosèbè sa dè ? O jirisun belebele sugu dun bè mun nyè kungo kònò ?

Npiyè ko, ba, a kana fèn wèrè nyè sa, nka, e ka o don kònòba kònì n'i sigi a la.

A ko : - n den, i ye tinyè fò o kònì ye. Nka, n b'i tògò da bi : i tògò ye ko Nkalonbanpiyè, barisa, ne ka mögò y'i ye.

Npiyè ko, ba, i ni ce, mögò bè Ala deli de i ka tèmè i fa kan ko bée la.

Mamadu Jòpu .

HAKILIJAGABO

N bè n hakilijagabò n ka denmisènya kan. O waati denmisènw olu ni sisan denmisènw ka kè wale tè kelen ye. Anw cèmanninw ka kulu tun bè yen ; kuntigi b'an na. An ka sèrè musomanninw fana tun bè yen. Olu fana y'u dan ma kulu ye ; ka kuntigi kelen bila u

kuma man di, kumabaliya man di

nyè. O fana bè se musomanninw bée lajèlen na. A bè tulon kè su o su kènèba kan an ka kin kònò. O tulon siya tun ka ca. Nka, n hakili bè min na kosèbè o ye finifili de ye.

Cèmannin kulu ani musomanin kulu sigilen bè k'u mabò nyögòn na. Musomannin kelen o kelen bè wuli ka taa fini fili a nyè na cèmannin kan. O kè wale b'a jira k'o musomannin sina bè o cèmannin fè kosèbè. A bè se ka kè cèmannin dòw yèrè tè muso sòrò su dòw la, bawo an tun bè finifili in kè don caman. Waati dòw la musomannin-kuntigi b'a fili cèmannin dò kan min tè kuntigi yèrè ye. O ye kèlè de ye, barisa o cèmannin tè hèrè sòrò kuntigi bolo. Segin bè kè finifili o kan. Tuma dòw la tile fè an bè taa basa faa fo dugu kò fè so kolonw na. O la, an bè se ka na ni basa binaani walima basa biduuru bée ye. An bè olu boso k'u tigètigè, k'u di an ka musomanninw ma, olu b'o tobi k'o bèn sufèla ma. U bè naji k'a la. Su fè an bè bò ni basi jalan bolonyè kelen ye k'o kè basanaji in na. Sogo bè tila an ni nyögòn cè. O fana dun yòrò ye a dan ma sinyèta ye. Don dòw ta ye wuluyaala ye ngèlèn nò fè. Su dòw ta ye ntèntènda ye walima baarita walima farikolonyènajè.

Haruna Taraweles.

DINYE TINYENNA

An bè don min na i ko bi, i tè kuma wèrè mèn ko «dinyè tinyèna». Cèkòròba, musokòròba, bée ko dinyè tinyèna.

Mun de ye dinyè tinyè ? Dugukolo de yèlèmanna wa ? Kaba de bòra a nò na wa ? Tèri jiriw ni baw de yèlèmanna ? Wali mògòw de yèlèmanna ?

Bèe b'a fò ko mògòw de yèlèmanna, ko mògòw kè walew yèlèmanna, ko den tè fa bonya bilen, ko den tè ba bonya bilen, ko dògò tè kòrò bonya bilen. An bè mun kòlòsi nin kumaw la ? Kòròw de bè dògòw jalaki, faw ni baw de bè denw jalaki.

Denw fana mana wuli olu ko cèkòròbaw ni musokòròbaw tè

faamuyali kè bikow la, ko kòròw tè sanga la bilen. Dennisènw fana bè jalaki bin mògò kòròbaw kan.

Jo bè min ? Jalaki bè min ?

Ne ka faamuyali la, ni mògòw kè cogo yèlèmanna, bée de ko don, mògò kelen ko tè. An bè don min na i ko bi, fa t'a jò yòrò fa tuguni, ba ta jò yòrò fa tuguni, janko den.

Kunun fa tun ye dutigi ye, a se b'a ka du la, a se b'a denw na. Ba tun ye furumuso ye, a tun bè a cè bonya, a tun b'a ka musoya-baaraw dòn k'u kè.

An bè don min na i ko bi fa caman tè dutigi ye, u bè siran u musow nyè, u ta tè denw ye ni ba ma sòn.

An bè don min na i ko bi ba tè furumuso ye, a t'a cè bonya, a t'a ka musoyabaara dòn bilen, janko k'a kè.

An bè don min na i ko bi den tè ladamu bilen, den tè bugò, den tè kòròfò. Den bée kèra yèrèmabila ye. N'u ma fa ni ba, wali u kòròw bonya, u t'a dòn de. Ni yèrèmabila ye ko min kèo de y'a ka nyuman ye.

O la sa ni dinyè tinyèna, a tinyèlen sera bi denw ma. Sani an k'u jalaki, an k'an yèrè jalaki fòlò. Ni tinyèli yòrò dònna dilali bè nògòya.

Mukutari B. Taraweles,
Karamògò, Zanabugu.

KUNNAFONI

N bè na kunnafoni di aw ma baarada dò kan, baarada min sigilen don anw fè yan Mali kònò a san 12 ye nin ye. Baarada in sigi kun yèrè ye mun ye ? A sigi kun tè dò wèrè ye an ka farafinfura ladowi konyuman ani a furakèli cogoyaw. An kuntigiba, n'o ye karamògò Mamadu Kumarè ye o y'a jira ko n'an y'an fanga fara nyögòn kan k'an hakili kè kelen ye, ka bèn furakèli kè cogo la, o tuma an bè se ka faamuyali kè ka faamuyali di tòw ma. Bèe b'a dòn k'a fò ko tubabufura ka gèlèn fo k'a dama témè. Sèriwusi nin kuntigi b'a nyini donnikèlaw fè u k'u jija ka se ale ma ni u ka donniyaw ye, k'ale fana

kalan walasa ale n'a ka jama baarakèla bée se ka jateminè kè cogo min na k'o nafa lase jamana denw bée ma. O mana kè fura sòngò bée nògòya, jamana bée se ka kisi bana juguw ma. Bana dòw bée yen, tubabufuraw bée kènyè olù la, fo an ka bamanan furaw. O dun bée mun jira ? ninnu sèbènnèn don cogo min. dònniya kè bolokòfèfèn ye. N'an ko an b'an yèrè ta, k'an yèrè dòn, ka bò jonya la, an ka kan ka tubabuw bolofèn lankolon caman ye k'u to yen.

O b'a jira k'an mankan ka farafin-bò ka taa n'u yè nazaraw fè yen, k'u kè furaw ye, ka tila ka n'u feere an ma da gèlèn na. Ayiwa, an ka bò nògò la, o bée na gèlèya dè n'an m'an yèrè jujòn dòn.

Isaka Taraweles.

BAMANAKAN TE SA

Farajèw ko : ni mògò min ka kumakan tè se ka sèbèn, ko o ye kuma salen ye. Wa, anw ka kumakan, a balora sisan, i komi kan tò

An ka kungokònòjiriw de bée

An y'a dòn fana, lasigiden o lasigiden, n'a b'a ka sèbèn di peresidan ma, ni a tè tubabukan mèn, a bée a dàminè ni a yèrè ka faso kan ye, ka sòrò, a tò k'o lase wali kan na. O bée a jira ko a fana ka kan, balolen don.

Nsana dò filè, ko : mògò tè i ka sènèkèdaba kòrò fili, k'a sòrò, numukè ma tila daba kura la. Ni kalan taara nyè fè, a si na dòn.

Bubakari Si.

An balimakè Bubakari Si ye kumabolo in sèbèn a san damadò ye nin ye. An y'an ka daba kòrò fili wa ? An y'an ka daba kòrò da an kan na wa ?

Ayiwa, an ka karamògòw ni kalanden jolen dòw bolo nò filè nin ye bamanankan na.

Aw dun miirya ye jumèn ye o kan ? A ye sèbèn ci an ma k'o f'an ye.

NYINIKALI KERENKERENNEN

SABA.

Daramani TARAWELE.

KALAN MINISIRI KA NYINIKALI

Daramani Tarawele : N'balimaké minisiri, a san 15 filè nin ye dinyè seleke 4 minisiri minuw ka baara nyèsinnen bë u ka jamanaw kalan konyew ma, olu ye lajèba kë Teheran n'o ye Iran jamana galodugu ye. O lajè in y'a nyini ko baliku minuw bë n'u ma garijigé sòrò kalanko la, o balikuw ka kan ka dege kalan na, kalan min bë tali kë u ka baaraw la, u b'u dahirimè sòrò minuw na. O lajè kelen y'a nyini ka don kelen suggandi, don min na mògòw bë miiri, don min na mògòw bë taasi walasa kalanbalya ka kèle k'a a ban dinyè kònò. Naniya sirila ka sétanburukalo tile 8 kë balikukan don ye.

Minisiri Seku Li kòrò jumèn wèrè bë sétanburukalo tile 8 la e bolo sisàn ?

Seku Li : N'balimaké i ka nyinikali diyara n'ye. I y'a don an b'an ka yéremahoronya ta waati min na an tun bë balikukan kë faransikan na i n'a fò a bë kë cogo min denmi !?

sènw kun lakòlisow la. I y'a don koni o gèlèyaw tè ban, barisa denmisèn ni baliku kalan cogo te kelen ye. An y'a famu k'o balikukan kalan kë an fakanw na o ka nògò kosèbè sanko n'a bë tali kë baliku ka baaraw la, k'a dahirimè nògòya a ka sòrò yiriwali sira kan. O jateminè y'an bilasira.

INESIKO «UNESCO» n'o ye jamaana hòrónyalenw ka tòn bolofara ye, bolofara min nyèsinnen don kallankow ma, o ye dèmè don Mali ma balikukan na. O hukumu kònò Mali balikukan baarada y'a fanga tintin tigasènè kan jamana cikèlaw fè, ka balikukan kë dannisanji ye. Jamana cikèlaw ye famuyali kë, ka nafa caman bë balikukan na cikè cogo nyuman, kénènya siraw hadamadenya ni baganmara la. O baara kiimèli jate ye kòw ni baw tigè. O kèra kunkòròta ye faso bolo, Mali ye dannaya minèn fa.

O bòra yen, Kanada ye dèmè kura di Mali ma, dèmè min nyèsinna kòorisènè ma, ka cikèlaw kalan balikukan na. O fana ni sababa bëenna, kòorisènè cikèlaw y'u kë balikukan kan, k'u bolo da yòrò sòrò a la. U jòlen don n'u ka ko caman ye duguw kònò. «Tònw» ye nyèsorò o yòrò caman na. O ye baara nyana ma ye faso ka nyétaa la.

An bë waati min na i ko sisàn, jamana hòrónyalenw ka waribonba (Banki Mònjalì) ka dèmè bëe ye ka baaraw kë kalan lahalaya kònò walasa faso kanw bëe ka sèbèn, balikukan ka teliya. Siginidenw sòròla marakakan, miniyankakan ni sinèfokan, bòbòkan, bozokan, ani kaadokan na, ka fara bamanankan fulakan, burudaamékan, ni kòròbòròkan kan.

An ka faso kan caman bë se ka

sèbèn ani ka kalan. O cèsiri kònò baarada caman baarakèlaw y'u dege faso kanw sèbèn cogo n'a kalan cogo la k'a da kan balikukan in nafa bë jamana denw bëe kan.

Dusu kura donna bëe kònò kanw kalanni na, barisa salon lakòlita la sifilèli kalanso 4 dayèlèla Kosa, Ncifinna, Banankòròni ani Zanabugu. Bamanankan bë kalan denmisèn w Kun. Lakòli bëe la kiimèli y'an nisondiya kosèbè. San nataw kònò an b'an cèsiri nin sira nyuman kan walasa an denw ka nògòya sòrò kalan na. Sani n'ka kuma ku cè n'bè welle bila jamanadenw bëe ma bëe k'i jija walasa faso kanw bë yiriwa.

Aw ni ce.

DONKO MINISIRI KA NYINIKALI

Daramani Tarawele : Nbalimaké minisiri, a san 15 filè nin ye dinyè seleke 4 minisiri minuw ka baara nyèsinnen bë u ka jamanaw kalan konyew ma, olu ye lajèba kë Teheran n'o ye Iran jamana galodugu ye. O lajè in y'a nyini ko baliku minuw bë n'u ma garijigé sòrò kalanko la, o balikuw ka kan ka dege kalan na, kalan min bë tali kë u ka baaraw la, u b'u dahirimè sòrò minuw na. O lajè kelen y'a nyini ka don kelen suggandi, don min na mògòw bë miiri, don min na mògòw bë taasi walasa kalanbalya ka kèle k'a a ban dinyè kònò. Naniya sirila ka sétanburukalo tile 8 kë balikukan don ye. Minisiri Nci Mariko kòrò jumèn wèrè bë sétanburukalo tile 8 la e bolo sisàn ?

Nci MARIKO : Dònko Minisiri.

Nci Mariko : N'balimakè i ka nyininkali diyara n'ye.

Bamananw ko : « n'i nyinèna i jùjòn kò, i laban cogo b'i kònòna fili » N'i ye jate minè k'a fò ko hakili mara yòrò nyuman dan ye sèbèn ye i bë faamuyali kë balikukalan nafa la an ka jamana kònò, a ko kòròw n'a dònkok n'a sekow lakanali la. O kòrò surun ye ko an danbè n'an ka hòrònya kòlòsibaga jònjànw b'an ka dugu misènw n'an ka togodaw de la. Dugubakònòmògòw ni nasarakankélaw nyinèna jamana in ko kòrò caman kò, o bée b'u hakili la. Bée b'a dòn ko jamana minuw na, ni sèbènni ma sòrò joona, kobaw ni ko kòròw bë latèmè nyògòn ma da ni tulo cè. Ni ko tora o sira fè, san damadò kònò kow tè fò u kë cogo la. Sèbènni nafa ni a jò yòrò bée bë ni yòrò in de kan. O ye finyèba bila an ka ko caman na. Ni an balima kokòròdònnaw, bée sera sèbènni na, ko dogolen na dòn, nyinè tè na kë ko wèrèw kò siga na bò kow la. Gundo dow bë yan, hali n'u tè fò dunan ye, gadenw ni dudenw bë se k'u wasa don u la walasa jamanaden tòw fana bë bò u nu ma. Kalan ni dònnyia bëna yiriwa ka kë dannisanji ye, bée k'i niyòrò sòrò. Ni bée b'i kònònatani sèbèn, jamana dònkok n'a sekow ni laadalakow bë lakana kérènkérènnenya la, barisa Amadu

Anpate Ba ko : « farafinna cèkòròba kelen o kelen min bë sa, a b'i n'a fò gafemaraso jenitò. » O kòrò surun ye ko dònnyia min bë an ka cèkòròba kelen kelenw na o tè kun so kelen kònò.

N'bè n'ka kuma kun cè ni wele ye, k'a nyèsin jamana den bée lajèlen ma, u k'u dege faso kanw kallanni n'a sèbènni na. Minuw yèrè bë se u sèbènni na u k'u hakilinata sèbèn an ka jè k'a jènsèn faso kònò. « Kibaru » ni « Kotèba Kura » ni « Nyètaa » bë yen hakilinataw ni miiri jènsènni kama. O tuma, sétanburukalo tile 8 ye selidonba ye hakilima bée bolo. Mali ye tògò min sòrò balikukalan na, o y'an bée lajèlen ka kunkòròta ye; an k'an cè siri faso ka nyètaa sabatili fè.

Aw ni ce.

CIKEBAARADA MINISIRI KA NYININKALI

Daramani Tarawele : N'balimakè minisiri, a san 15 filè nin ye dinyè seleke 4 minisiri minuw ka baara

Fanyanama KONE : Cikèbaarada Minisiri.

nyèsinnen bë u ka jamanaw kalan konyèw ma, olu ye lajèba kë Teheran n'o ye Iran jamana galoduguwyen. O lajè in ye nyini ko baliku minuw bë n'u ma garirijigè sòrò kalanko la, o balikuw ka kan ka dege kalan na, kalan min bë tali kë u ka baaraw la, u b'u dahijimè sòrò minuw na. O lajè kelen y'a nyini ka don kelen sugandi, don min na mògòw bë miiri, don min na mògòw bë taasi walasa kalanbaliya ka kèle k'a a ban dinyè kònò. Naniya sirila ka sétanburukalo 8 kë balikukalan don ye.

Minisiri Fanyanama Kònè kòrò jumèn wèrè bë sétanburukalo tile 8 la e bolo sisan.

Fanyanama Kònè : I ka nyininkali diyara n'ye barisa i ye kuma da di n'ma walasa n'ka nyefoli kë n'balima cikèlaw ye, n'ka foli lase u ma. N'ka baara siratigè la n'ye dugu da madòw yaala tigasènè jamana kònò. O dugu carman na balikukalan ye sira sòrò kosebè.

Tinyè don, fòlò sènè tun bë kë nka an bë don min na i ko bi cogó kelen tè. Yélémaba caman donna cikè la k'a da sènèkèlaw ka faamuyali kan, k'o sababu nyuman k'balikukalan ye, fo ka n'a kë sisan ci kebaarada tè yen balikukalan tè k' min na. A bë kë bamanankan, fulakan, kaadòkan, marakakan, kòròbòròkan na. A bée sabatilen don k'sènè yiriwa jamana fan tan ni naan kònò, sabu cikè cogo kuraw n'u sariya bë kalan k'u faamu kalanso kònò, sannifeere latèmèna balikukalanden jolenw ma, ka se baarak minènw juru tali ma. Dannabaliya tununna. Kènèya sira la wale dòtimèna, hali n'a danna furakèso sigili ma. Cikèkuntigw ni cikèla kelenyanà. Balikukalan sababu caman bòra cikèlakòlidew ka ba raw la, i n'a fo forosumali, nòg donni, jurukani n'a nyògònna. Nin wale damadò in kama sétaburu kalo tile 8 an cikèlaw fè, do ba don, don barikama don barisa b'a fò an k'an taasi k'an kò filè k'nèbòlen na walasa an k'an cèsiri ko kuraw waleya balikukalan san nataw kònò k'an ka sòròw ywa ka jamana ka nyètaa sabati.

Aw ni

MUSOW KA BOLOFARA JO YORO BALIKUKALAN KUNTIGISO KONO.

Mogò caman bè yen'u tè
musow ka bolofara dòn balí
kukalan sérivusida la.

Musow ka bolofara sigira
balikukalan sérivusida fè san
1976.

A nyèsinnen bè musow ka
balikukalan de ma, k'u ladón-
niya u kunkow la n'o ye mu-
soya sègènw ye walasa k'u ha-
kili jagabò kalan nafà kan,
k'u ka bònògòla lateliya.

Kalan in bè mun kan ?

A bè baabu duuru de kan,
musow yèrè bè baara minw
kè :

- fòlò : dukònóna minè
cogò, n'o ye muso bè du
sániya cogò min, a bè tobili duman kè cogo min, a bè
du sabati cogò min n'a ka nisondiya ni sabali ye ani
muso yèrè jò yorò du kònò;

- filanan : sénè ni baganmara, n'o ye musow bè tiga
ni kaba ni nalafèn miñw sénè ani muso bè shew ni ka
miñw ani baw ni bagan misèn miñw mara k'o nafà sòrò;
- sabañan : bololabaara, n'o ye muso bè bololabaara
misèn miñw k'e k'a yèrè nafà, i n'a fò kooriparata,
galadon, filenkala, nyinsusu, finikala o ni fèn caman
werew;

- naañinan : jagofènw, finiw, nafènw, ni jagominèn
wérèw;

- duurunan : muso miñw bè bo u ka so ka taa baara
k'e yorò wérèw la, i h'a fò dògòtòròmusow, karamò-
gòw, baaradenw ani dò werew, n'o ye baarasaralaw ye.

N'y'a fò cogo min, nin kalan bée bè musow ka nafà
sòròsiraw de kan, balikukalan bè se k'u dèmè ka miñw
yiriwa.

Kalanninnu bè k'e ni gafe saba ni ja tan ni kònontòn
ye. Gafe ninnu togò ye :

1 - Kalan Dege Sèbèn (kalan
denw ka sèbèn). Musow Bè Baara Minw Kè.

Sata JIRE, Musow ka Bolofara Kuntigi.

2 - Karamògò ka Sèbèn.

3 - Musow Bè Baara Minw
Kè (gafe filanan).

Kalan in kèli man gèlèn,
lèrè kelen de bè kè tile kònò.

- Miniti 25 bè kè baro la ja
kan.

- Miniti 30 kalanjè.

- Miniti 15 bè kè sèbènni la.

N'b'a nyini bée fè, mogò o
mogò walima sérivusida o sè-
riwusida min bè musow dèmè
u ka bò nògò la, u ka lafiya
sòrò, u bée ka na balikukalan
sérivusidaba la u n'an ka jè
ka baara kè.

Musow ka bolofara sigilen,
a nibaarada caman y'u bolo

di nyögòn ma ka jè ka baara kè.

Musow ka tònba n'o ye Inéfèmu ye «UNFM», o y'a
dèmè k'a ka gafe fòlòw dilan. U jèra k'a sigi, k'u ka Mali
musow bée kalan walasa k'u bò kalanbaliya dibila.

San 1978 musow ka bolofara ni hadamadenya sérivusida (sérivusi sosiyal) jèra ka kalan kè, ka balikukalan
sow dayèlè Bamakò kinw na. (Madina kura, Ntomi-kòròbugu, Nyarela, Lafiyabugu, Bajalan ani Dawudabugu). Musow ka kalansow dayèlèlen bè Mali mara wolon-wula bée la. Koperason sérivusida ni musow ka bolofara
jèra ka tònsigiba dò k'e san 1980 la musow ka Koperatiwu kow kan. Nin bée b'a jira ko musow ka bolofara min
bè balikukalan sérivusidaba la, o cèsirilen bè musow ka
kalanko la. Bolofara in sigili ni sisancé aye karamògò 500
de kalan ani kalanden 4000. Kalanso 425 dayèlèla musow
ka bolofara fè. A ye dèmè sòrò sisán min bè musow ka
kalan ko sinsin. Oyesiniman fèn dò ye, musow bè se k'u
ka baaraw ye min na, k'u kuma kanw mèn, ka nyögòn sòn
hakili la. O mansin bè na an dèmè ka kalanso biwòorò
dayèlè Kulukòrò mara la ani Segu mara ani Moti mara.
O baaraw daminèna ka ban. Ni Alà sònna musow ka
kalan na taa nyé, dò na bò u ka sègèn na.

FARAFINNA BALIKUKALAN TONBA : « CREAA ».

«CREAA». Lome lajè Mògòw k'a ta numan fè ka taa kinin fè : Noha Tùre (Laginè), Macasi Salako (Benèn), Misiyawa Sadou (Togò), Adama Wanì (Mali), Oroze Kuwèri (Inésiko), Jara Mariki Pèlikan (Konowari).

A san wolonwula ye in ye Farafinna jamaw ye tònba dò sigi, ko «CREAA», balikukalan sabatili kama. Jamana caman ka balikukalan kùntigiw tun bè tònba in bange yòrò la Lome : Benèn, Burundi, Cadi, Konowari, Kongo, Ginebisawo, Otiwoli a, Laginè, Mali, Nizéri.

Lajè in sen fè a faamuyara k'a fò ko balikukalan ye wale gèlèn ye bée lajèlen ka kan k'i cèsiri min sabatili fè.

Jè ka fò ye daamu de ye, o sira fè bolodinyògònma, miirifalen ni nyògòn wajuli de bè se ka tònba in haju latiimè.

«CREAA» nyèmògòw bè nyògòn lajè san fila o san fila jama na dò la. Nyinan lajè kèra Lome, n'o ye Togo jamana galodugu ye. Lajè in sen fè jamanaw bennna a kan k'u bénna kalanso dò jò balikukalan karamògòw ye. Bén kèra a kan fana ko balikukalansow ka kalandenw ni

gafew ni hakilinataw falenfalen, wala ka jè ka gèleyaw kélè.

Tònsigi laban na, «CREAA» nyèmògò kuraw sugandira :

- Kuntigi : Santarafiriki.

- Kuntigidankan fòlò : Benèn.

- Kuntigidankan filanan : Mali.

- Sèbèntigi : Togo.

- Laadilila : Laginè.

Adama Wanì.

ALA KA WELE SERA AN BAARAKENYOGON

SUMANA KUWATA MA.

Sumana Kuwata tun ye baliku-kalan kuntigiso baarakèla kérèn-kérènné. Kabini a ye baara-daminè an fè yan don min, fo ka n'a bila bi la, a ma foyi kè ni nyuman tè, an ma tigè a la doni si. Bèe lajèlén da jèr'o ma. An y'a bila baara fèn o fèn la, a y'an nimisi wasa o bée la.

Nka bamananw b'a fò zana la ko dan bè fèn bée la dinyè kònò; ko fèn nyuman de si ka dògò ni fèn bée ye.

Ajekòpu «AGECOOP» tun y'a nyini an fè an ka Sumana bila ka taa dèmè don Bèlèjiki jamana nyinikèlaw la nataliye konyèw kan.

O sen fè, sirabakasara y'a sòrò, a tòra min na. Ala ka hinè a la.

A su donna Bamakò yan utikalo tile 9 don, a janaja kèra o don kelen.

Sumana tun nisòn ka di, hadamadenya tun b'a la fana.

Ala ma hinèna i la, Sumana; k'i da yòrò suma, k'i kò suma.

BAMANANKAN KARAMOGOW YE KALAN KE

Bamanankan kalanni daminèna Mali kònò kalansow la. Karamogò minw bè kalanden' ninnu kunna, balikukalansoba y'a jira k'a fò k'olu ka kan ka nyögòn lajè san kònò wala-sa k'u hakili jagabò nyögòn fè.

O sababu la, an y'u lajè Bamakò yan balikukalansoba la ka tile tan ni duuru kè kalan na. Karamogò ninnu ye mögò segin ye : Mònzon Jara, Sule Jara, Burama Danbelè, Mamadu Hayidara, Gasiton Sidibe, Sidiki Sinpara, Mamadu Jara, Mukutari Jara. U ni balikukalansoba mögò minw ye baara kè nyögòn

fè : Berehima Dunbuya, Musa Ture, Kalilu Tera, Bakari Jara, Babilen Tarawele, Solomani Mènta, Bakari Disa, Sata Jirè.

Baarada min nyèsinnen bè kalan san fòlòw konyèw nyènabòli ma, o kuntigiba, Umaru Ba, fana nana dakurunyè damadò fò an ye lajè in sen fè.

An ye san fòlò gafew (Kalanji ni Sébènni, Jate, Kumanyèfò Sébèn) labèn, ka bamanankan kolosigi lajè.

Lajè in nafa bonyana kosèbè, barisa a y'an dèmè k'an miiriya lasabati bamanankan kalanni na Mali kalansow kònò.

B . Dunbuya.

MALI FURADILANYORO BAA-RAKELAW YE BAMANANKAN KALAN.

Mali kònò, baarada min nyèsinnen bè an ka farafinfuraw dilanni ma, n'a nyémögoya bè Karamogòba Mamadu Kumare bolo, o y'a nyini balikukalansoba baarakèlaw fè u ka taa yen baarakèlaw dege bamanankan sèbènni n'a kalanni na.

K'a ta san kalo wòorònan tile 16 don na ka taa a bila a tile 30 don na furakèlila mögò mugan ye an ka kalansenw lamèn. U ka karamogòw tur ye : Berehima Dunbuya, Bakari Jara, Unafaran Kamara ani Mamadu Jòpu.

An ye bamanankan kolosigi kalan u kun, k'u dege jateminè kè cogo la bamanankan na.

Kalan in bannèn, Karamogòba Mamadu Kumare ye balikukalansoba fo, k'a walenyumandòn. A y'a jira k'olu ni an ka soma caman bè baara la nyögòn fè, k'u selen min filè bamanankan sèbènni na, k'o béna kè sababu ye, u ka se k'an faso furakèli cogoya kòròba caman lasabati k'u lase jama ma.

Yèrèdòn fòlò ye faso kan dònni ye; yèrèdòn de bè yèrèta sinsi.

B. Dunbuya.

sèbè tè tulon sa

NTEN TEN

Sira dalenw.

1. A ye yèlèmaba don Nankòròla kow la.
2. Ale de ka jan ni waati hakè bée ye. Saya tè ale dun.
3. A kòrò ye suna. A bè danyè kòrò faranfasiya.
4. A ni filè kòrò ye kelen ye.
5. Bagan misèn tòw tè ale ka tinyèli nyògòn kè. Wale min ye ka fèn bò minèn dò kònò k' a kè dò kònò.
6. Konowari siya dò don.
7. Silamè tògò min bè daminè ni « A » ye o laban don.
- Silamèya cèmancè ntuloma.
8. I tè i ka nafa taa cogo dòn ni tè se ale la.
- Sègè bè shèden kè ten.
9. Mali ka yèrèmahòrònya tara o kalo la.
10. Ni san tinyèna jate tè ye ale la.
- Ale ma deli ka bò su fè fòlò.
11. Musow ka minèn dò nò.

Sira jolenw.

1. Lakalitasèbèn don. - A dumuni-fèn bè sènè Sikaso mara la kosèbè.
2. Muso tògò. Muso tògò don wòlò-fòw ni kòròbòròw fè.
- Ale yeli ka ca namasatu, zabantu ani jeforo la.
3. Ka ko kèli bali. - Ale de bè kè ka jiribaw tigè.
4. Fulaw b'u ba wele ten. - N'i b'a fò mögò ma sabali.
5. Dow b'a fò a ma ko goni.
6. Tubabusan kalo seginnan. - Fèn bée ye ale sòrò fo sa.
7. Dugujukòròji.

Tomitominin bè sira dalenw so minuw kono n'aw tilalen y'oliu kalan aw bë kibaru dò sòrò.

Dòni o don tulo bë taa kalanso.

Kalambaliya ye dibi ye.

Mögò tè kòrò kalan ma.

Mögò tè ko dòn kalan ma.

Fo kakalanden ka sa a tè karamögò nyògòn bò.

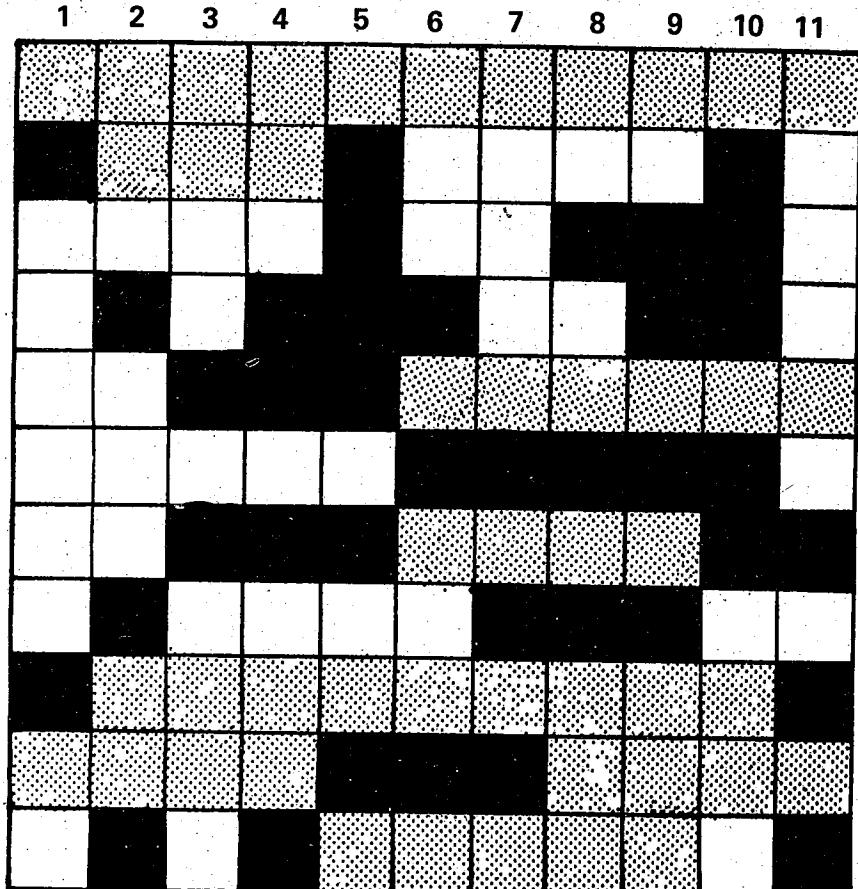
Kuma ye shébasi ye, mögòw ba sòrò nyògòn fè.

Nyè naani ka fisa ni kuma ye.

Kònò san fè kan an'a dugu ma kan, o tè kelen ye.

Kuma kelen fò sinyè tan, a ka fisa jèmu si tan ye.

Musala bë maa nyénajè, nka a tè dò bò sira janya la.

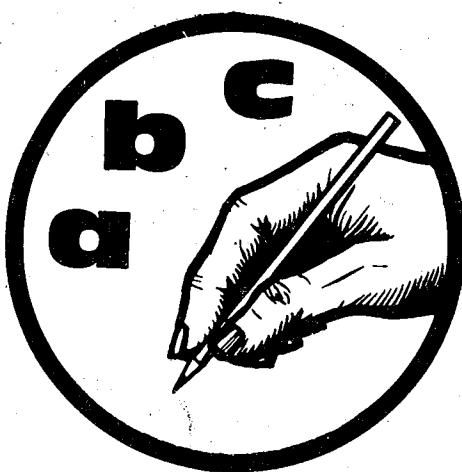

8. O bè burudamèw tògò ni u fa tògò cè. - Ni cè min hiijira larabuw b'o bila i tògò nyè. - Tubabusan kalo seginnan.
9. O kòrò ye (i) jò maninkakan ni kasònkkakan na. - Bilakoroninw ka tulonkèfèn min tògò bè daminè ni «gi» ye, o signiden laban saba.
10. Ni mögò min bè ten a bè fò i ma ko i bè komi badègènin.
11. A lakalitasèbèn bè bò kalo saba o kalo saba balikukan nyémogoso la.

ADOL

Kuma kòròmaw

I mana so dò ncòn ta k'a sigi dò kun na, n'a ma bonya a bè dògòya.
I kana jò ntori la taama la, n'i y'i pan ko saba, i n'a dòn ka ntori bè ciya la.
N'i y'a mén k'o t'a tinyè, a tinyènan bè bò o la.
Jakuma kun donna toro wo la.
I mana mögò jòtò ye i janfa la, a sirila i nyèna.
Muru da diyara cogo o cogo, a t'a yèrè fan kala mashèn.
N'i y'i den tògò da «Sémè», a mén o mén, a na sémè i la.
Maa tè ntorikulu gèngèn n'i ma bilen kulu ye.
N'i y'a mén «kòntonnin kuna», dò de y'a nènè.
Ntalò ba mana sa, kuntankan na dògòya.

Faso Kalansira Minisiriso
Balikukalan Nyémögòso
B.P. 62
Mali
Négèjuru 22-41-62